

На основу члана 25. Закона о заштити свједока у кривичном поступку (Службени гласник РС 48/03), а у вези са чланом 156. Закона о кривичном поступку Републике Српске (Службени гласник РС 53/12), те члана 53. Закона о судовима РС (Службени гласник РС 37/12), Врховни суд Републике Српске на општој сједници одржаној 15. 07. 2013. године, донио је

ПОСЛОВНИК О ПРИМЈЕНИ МЈЕРА ЗАШТИТЕ СВЈЕДОКА У СУДОВИМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Сврха

1. Сврха Пословника о примјени мјера заштите свједока (у даљем тексту: Пословник) је да осигура одговарајућу примјену мјера за заштиту свједока у кривичним поступцима који се воде пред судовима Републике Српске у складу са Законом о заштити свједока у кривичном поступку (у даљем тексту Закон о заштити свједока РС) као и Законом о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту ЗКП РС).

Члан 2.

Општи принципи

1. Суд може, на приједлог једне од странака у поступку или по службеној дужности, одредити једну или више мјера за заштиту свједока са циљем да се свједок заштити од узнемиравања и пријетњи или да се угроженом свједоку пружи одговарајућа заштита.

2. Све мјере за заштиту свједока требају бити:

- (I) неопходне;
- (II) сразмјерне;
- (III) најблаже могуће;
- (IV) може се одредити више од једне мјере у исто вријеме; и
- (V) морају имати сагласност свједока.

3. Приликом одређивања мјера за заштиту свједока, суд ће осигурати поштовање сљедећих права:

- (I) право да буде поучен о судским поступцима и могућим мјерама заштите;
- (II) право на психолошку и социјалну помоћ;
- (III) право на обезбјеђење сигурности свједока;
- (IV) право на заштиту приватности;
- (V) право на стручну помоћ.

4. Посебни начини испитивања свједока као и његово учешће у поступцима утврђени су Законом о заштити свједока РС и могу се провести од почетка истраге па до потврђивања оптужнице.

Члан 3.

Дефиниције

1. Изрази кориштени у овом Пословнику су усаглашени са њиховим значењем у ЗКП РС, Кривичном закону Републике Српске (у даљем тексту КЗ РС) као и Закону о заштити свједока РС, осим ако другачије није одређено.

Члан 4.

Принципи примјене мјера заштите

1. Како су неке мјере заштите више примјењиве од других за извјесне свједоке, слједећи принципи требају дати упуте суду приликом одлучивања о мјерама заштите:

(I) чланови 12, 13, 14. до 22. Закона о заштити свједока РС примјењују се на “свједоке под пријетњом”;

(II) чланови 6. и 8. Закона о заштити свједока РС примјењују се на “угрожене свједоке”;

(III) чланови 5, 7, 9, 10 и 11. Закона о заштити свједока РС примјењују се на “угрожене свједоке” и “свједоке под пријетњом”;

(IV) чланови 14. до 22. Закона о заштити свједока РС примјењују се на “заштићеног свједока”.

2. Чланови ЗКП-а РС који се односе на заштиту свједока и сви остали чланови Закона о заштити свједока РС примјењују се како на предложеног свједока тако и на свједока који се појављује пред судом, без обзира да ли је тај свједок “угрожени свједок”, “свједок под пријетњом” или “заштићени свједок”, у складу са дефиницијама тих термина из члана 3. Закона о заштити свједока РС.

II ПРОЦЕСНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 5.

Фаза истраге

1. Чим постану свјесни могућности постојања пријетње свједоку или се свједок може сматрати угроженим у складу с одредбама члана 3. Закона о заштити свједока РС, странке и бранилац требају упознати свједока о могућим мјерама заштите прописаних законом, као и с тим да је потребна његова сагласност .
2. Странке и бранилац су дужни обавијестити суд о томе да ли су свједоку одређене или су биле одређене мјере заштите од стране Међународног кривичног суда за бившу Југославију (у даљем тексту МКСЈ), другог суда у БиХ или у било којем другом поступку пред овим судом. Када је то могуће, потребно је доставити суду копију овог рјешења или неког другог документа којим се потврђује примјена мјера заштите.
3. Тужилац мора обавијестити судију за претходни поступак или судију за претходно саслушање уколико је контактиран социјални радник, психолог или друга стручна помоћ због учешћа угроженог свједока у поступку.
4. Странке и бранилац могу тражити од судије за претходни поступак или судије за претходно саслушање примјену посебног начина учешћа и саслушања свједока. Странке или бранилац требају доставити образложен приједлог, који садржи податке који утврђују идентитет свједока судији за претходни поступак или судији за претходно саслушање, у запечаћеној коверти са назнаком "Повјерљиво".
5. Образложени приједлог из претходног става треба садржавати чињенице и околности које упућују на то да је свједок под пријетњом или угрожени свједок. У приједлогу се требају навести мјере заштите које се траже као и разлози због којих су мјере заштите затражене.
6. Странка која подноси приједлог ће о достављању приједлога одмах обавијестити другу страну и о томе доставити доказ судији за претходни поступак или судији за претходно саслушање. Судија за претходни поступак или судија за претходно саслушање ће водити рачуна да друга страна буде обавјештена о достављеном приједлогу како би имала прилику да одговори на исти.
7. Судија за претходни поступак или судија за претходно саслушање ће донијети одлуку о одређивању мјера заштите свједока у року од 72 сата од пријема образложеног приједлога. Жалба на одлуку судије за претходни поступак или судије за претходно саслушање о одређивању мјера заштите свједока није допуштена.

8. Судија за претходни поступак или судија за претходно саслушање може одредити псеудоним и/или било која друга ограничења или забране које се тичу јавности поступка, јавног објављивања и умножавања информација о неким или свим личним детаљима о свједоку, које могу директно или индиректно открити идентитет свједока. Судија за претходно саслушање треба испитати сва ограничења која је претходно донио судија за претходни поступак.

Члан 6.

Главни претрес

1. Приликом припреме за главни претрес, предсједник вијећа или судија појединац провјеравају да ли постоје:

(I) мјере заштите свједока које је претходно одредио судија за претходни поступак или судија за претходно саслушање;

(II) мјере заштите свједока које је одредио МКСЈ, неки други суд у БиХ, или у било којем другом поступку пред овим судом.

2. Странке и бранилац могу затражити од предсједника вијећа или судије појединца одређивање додатних мјера за заштиту свједока или укидање претходно одређених мјера од стране судије за претходни поступак или судије за претходно саслушање. За одређивање додатних мјера заштите и у сврху повјерљивости, странке или бранилац достављају образложен приједлог предсједнику вијећа или судији појединцу у запечаћеној коверти.

3. Предсједник вијећа или судија појединац, на рочишту које је затворено за јавност:

(I) саслушава странке и браниоца о предложеним мјерама за заштиту свједока;

(II) испитује свједока за кога су предложене мјере заштите свједока, обавјештава свједока о могућим мјерама заштите и утврђује да ли се свједок слаже са мјерама заштите и да ли су неопходне додатне мјере.

4. Након што предсједник вијећа или судија појединац донесе одлуку о мјерама заштите, отвориће расправу за јавност те дати образложење о разлозима за искључивање јавности и донесеним одлукама са рочишта на коме је јавност била искључена.

III МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ СВЈЕДОКА

Члан 7.

Осигурање психолошке, социјалне и стручне помоћи

1. Свједоку би се требале обезбједити психолошка и социјална помоћ: у фази истраге, током суђења, као и након суђења, а посебно након што је свједок дао исказ, како би му се пружила свеобухватна пратећа подршка или помоћ.
2. Тужилац се треба старати да психолошка, социјална и стручна помоћ буду доступне свједоку у фази истраге. Када је то могуће, тужилаштво треба имати специјализовано особље за помоћ трауматизованим свједоцима, које је у контакту са службама које им могу пружити помоћ.
3. Након потврђивања оптужнице, суд обезбјеђује психолошку и социјалну помоћ угроженим свједоцима у складу са чланом 6. Закона о заштити свједока РС.
4. Надлежни суд и тужилаштво осигуравају одговарајућу сарадњу са центрима за социјални рад и другим стручним службама.
5. Психолошка и социјална подршка требају осигурати да сви угрожени свједоци могу свједочити у потпуно сигурним условима и окружењу, као и да им то свједочење неће изазвати додатну штету, патњу и трауму.
6. Стручно особље успоставља директни контакт са свједоком и проводи процјену његових потреба. У фази истраге, процјена потреба свједока се доставља тужилаштву на разматрање. Након што је оптужница потврђена, процјена потреба се доставља суду, који је узима у разматрање прије одлучивања о примјени било којих мјера за заштиту свједока.
7. Када је неопходно и ако је могуће, психолошка и социјална помоћ могу се пружити угроженом свједоку током његовог путовања до и од суда.
8. Када је неопходно и кад је тако одлучено, стручно особље које пружа стручну помоћ може остати са посебно угроженим свједоцима током саслушања свједока у главном претресу. Члану стручне помоћи треба бити допуштено да од предсједника вијећа или судије појединца затражи паузу током саслушања, уколико сматра да је свједоку пауза неопходна.
9. Ако је неопходно и ако је могуће, угроженим свједоцима се обезбјеђује психолошко и социјално савјетовање и помоћ у току 24 сата.

Члан 8.

Редослијед извођења доказа на главном претресу

1. У складу са чланом 277. став 3. ЗКП РС, суд врши контролу о начину и редослиједу испитивања свједока и извођења доказа како би:

- (I) заштитио свједока од узнемиравања и збуњивања;
- (II) испитао и извео доказе у сврху утврђивања истине;
- (III) избјегао непотребно губљење времена.

2. Суд, по службеној дужности или по захтјеву странака и браниоца, може измијенити редослијед извођења доказа и може саслушати свједока под пријетњом или угроженог свједока што је могуће прије.

Члан 9.

Испитивање свједока

1. У изузетним околностима и ако суд сматра да је то у најбољем интересу свједока, суд може испитати угроженог свједока постављајући му питања директно, у име странака у поступку и у име браниоца.

2. Испитивање угроженог свједока у смислу става 1. овог члана директно од стране суда проводи се једино уз сагалсност браниоца и странака у поступку. Током обављања испитивања, узеће се у обзир права браниоца.

Члан 10.

Свједочење уз помоћ техничких уређаја за пренос слике и звука

1. Суд може одобрити свједочење путем видео конференције (видео линка) или путем других техничких уређаја за испитивање угрожених свједока или свједока под пријетњом.

2. Када се свједочење одвија на горе наведен начин, свједок се смјешта у просторију или на мјесто одвојено од суднице у којој се налазе странке у поступку и бранилац.

3. Кориштење техничких средстава треба омогућити странкама у поступку и браниоцу постављање питања.

4. Свједочење уз помоћ техничких средстава може укључивати видео конференцију интерактивних технологија телекомуникација путем симултаног аудио и видео преноса у оба смјера, омогућавајући свједоку да свједочи из друге просторије и са другог мјеста.

5. Аудио и видео уређајима управљаће стручно лице.

6. Суд може одлучити да се испитивање заштићеног свједока сними путем уређаја за снимање звука и видео сигнала, или путем уређаја за снимање звука у току свих фаза суђења. Суд доноси одлуку о снимању и начину на који се проводи снимање и тиме посебно води рачуна о заштити свједока.

7. Кад је тонско снимање суђења обавезно, води се службена забилјешка о свједочењу, а копија свједочења се одмах ставља у запечаћену коверту и предаје суду на чување.

8. Поступак видео снимања, преноса, достављања и архивирања тонских и видео записа се регулише интерним прописима суда.

Члан 11.

Удаљавање оптуженог

1. Суд може наредити да се оптужени удаљи из суднице за одређени временски период и да се настави поступак у његовом одсуству уколико је оптужени устрајао у понашању које ремети суђење и након што је упозорен да такво понашање може довести до удаљавања оптуженог из суднице.

2. Поред горе наведених разлога, те током саслушања угроженог свједока и свједока под пријетњом, суд може, по службеној дужности или по приједлогу странака или браниоца, наредити удаљавање оптуженог када постоји оправдана бојазан да ће присуство оптуженог утјецати на способност свједока да свједочи потпуно и тачно.

3. У складу са чланом 10. став 2. и 3. Закона о заштити свједока РС, судија појединац или предсједник вијећа може наставити поступак у том периоду, уколико оптужени има браниоца. За вријеме његовог одсуства, оптужени ће бити у могућности да прати свједочење путем техничких уређаја или ће бити снимљено и предочено оптуженом.

Члан 12.

Обезбјеђење доказа у фази истраге

1. У складу са чланом 288. став 2. ЗКП РС и са циљем заштите свједока под пријетњом који би себе или своју породицу изложио великој опасности и заштите угроженог свједока који би се изложио снажној душевној боли због присуства главном претресу, суд може одобрити да се искази свједока прихвате као доказ на суду уколико их је свједок дао тужиоцу, или судији за претходни поступак у току истраге у писаној форми или снимљене у форми аудио или аудио-визуелног исказа.

Члан 13.

Ограничење права оптуженог и његовог браниоца да прегледају списе и документацију

1. Одлука донесена у складу са чланом 12. став 4. Закона о заштити свједока РС упућује на то да се у списима и документацији која је прослијеђена оптуженом и браниоцу не спомињу неки или сви лични подаци свједока који су идентификовани као повјерљиви.
2. У складу са чланом 12. став 8. Закона о заштити свједока РС, суд је обавезан, чим то буде могуће, укинути ограничења која се односе на откривање информација које могу идентификовати свједока, одређена у складу са чланом 12. став 1. Закона о заштити свједока РС, а најкасније до почетка давања исказа свједока на главном претресу.

Члан 14.

Осигуравање анонимности свједока

1. У складу са чланом 13. Закона о заштити свједока РС, суд може забранити откривање неких или свих информација, личних података свједока (анонимност) оптуженом и одбрани, као и јавности.
2. Када странке и бранилац затраже осигуравање анонимности, у приједлогу треба навести трајање ове мјере. Лични подаци свједока могу остати повјерљиви у трајању за које се одреди да је потребно, а највише 30 година након што одлука постане правоснажна.
3. Прије доношења одлуке о одобравању анонимности свједока, суд саслушава оптуженог и његовог браниоца.
4. Када се захтијева анонимност, странке и бранилац могу поднијети захтјев за одређивање псеудонима свједоку. У одлуци којом се гарантује анонимност, суд ће одредити свједоку псеудоним којим ће се користити током цијелог поступка.
5. Када суд донесе одлуку о анонимности, анонимно свједочење се обавља путем:
 - (I) употребе паравана или заштитног стакла; или
 - (II) употребе електричних уређаја и уређаја за промјену гласа или слике свједока.
6. Анонимност захтијева да се забиљешке о идентитету свједока чувају одвојено од транскрипта са суђења и на безбједном мјесту.
7. Дјелимична или ограничена анонимност подразумијева неоткривање неких личних детаља о свједоку. Код дјелимичне анонимности

допуштено је унакрсно испитивање, али свједок није обавезан навести своје име или друге личне детаље.

8. Када је суд одредио потпуну анонимност, све информације везане за идентитет свједока постају повјерљиве. Потпуна анонимност се одобрава без угрожавања права оптуженог на правично и јавно суђење.

9. Када је одобрена потпуна анонимност, оптуженом се дозвољава директно постављање питања свједоку током свједочења или преко његовог адвоката (одбране) у писаној форми или како је одређено чланом 10. овог Пословника.

10. Разлоге за скривање идентитета свједока треба преиспитати током различитих фаза кривичних поступака и након њиховог завршетка.

11. У складу са чланом 13. став 3. Закона о заштити свједока РС, суд може опозвати одлуку у било којем моменту, продужавајући повјерљивост личних података свједока.

Члан 15.

Саслушање заштићеног свједока

1. Под изузетним околностима описаним у члану 14. Закона о заштити свједока РС, суд може по службеној дужности или на основу приједлога странака или браниоца, утврдити да ли је оправдано саслушање свједока под заштитом.

2. У складу са чланом 19. и 21. Закона о заштити свједока РС, рочиште за саслушање заштићеног свједока подразумијева:

(I) да се свједок саслушава као заштићени свједок;

(II) да се његов идентитет неће открити никоме осим члановима вијећа који присуствују саслушању и записничару;

(III) да се свједок неће појавити лично пред судом на било којем саслушању осим на саслушању заштићеног свједока;

(IV) да ће свједочење заштићеног свједока бити прочитано током главног претреса из записника о саслушању заштићеног свједока;

(V) да није обавезан одговарати на питања која могу указати на његов идентитет, или идентитет чланова његове породице.

3. Приједлог поднесен суду у складу са чланом 15. став 3. Закона о заштити свједока РС доставља се строго повјерљиво.

4. Суд може тражити од подносиоца захтјева да додатно објасни или разјасни релевантне чињенице.

5. Странке у поступку и бранилац се, без одлагања, обавјештавају о одлуци суда у складу са чланом 16. став 1. Закона о заштити свједока

РС. Одлука у писаној форми неће садржавати име или било какве личне информације које се односе на свједока, који је предмет тог захтјева.

6. Када суд одлучи да свједок испуњава услове заштићеног свједока, на основу члана 14. Закона о заштити свједока РС, рочиште за саслушање заштићеног свједока проводи се на начин како је прописано у члану 15. до 22. Закона о заштити свједока РС.

7. У складу са чланом 20. став 2. Закона о заштити свједока РС, записник о саслушању заштићеног свједока не садржи никакве личне информације или околности које могу открити идентитет свједока. Од заштићеног свједока се неће тражити да потпише записник.

8. Сви документи, посебни списи, интерне књиге, приједлози о саслушању заштићеног свједока, списи о саслушању заштићеног свједока, запечаћене коверте и сваки захтјев који се односи на саслушање заштићеног свједока морају имати назнаку "службена тајна".

IV ОСТАЛЕ МЈЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ СВЈЕДОКА ИЗ ЗКП

Члан 16.

Посебна примјена одредби Закона о кривичном поступку РС за свједока под пријетњом и угроженог свједока

1. У циљу заштите угроженог свједока и свједока под пријетњом, одређене одредбе из ЗКП РС требају бити узете у обзир.

2. У складу са чланом 251. ЗКП РС и како би се осигурала заштита свједока, суд може у било које вријеме, по службеној дужности или по приједлогу странака и браниоца, одлучити да искључи јавност за цијели главни претрес или један његов дио. Све особе које су присутне на главном претресу на коме је јавност искључена ће бити упозорене да су дужне као тајну чувати све оно што су на претресу сазнале и да неовлаштено одавање тајне представља кривично дјело у складу са Кривичним законом РС.

3. У складу са чланом 151. став 5. и чланом 279. ЗКП РС, суд ограничава садржај питања постављених током директног и унакрсног испитивања када је свједок оштећена страна кад се ради о сексуалном деликту. У складу са овим члановима, оштећеног кривичним дјелом није допуштено испитивати о његовом сексуалном животу прије извршеног кривичног дјела, нити постављати питања о његовом сексуалном понашању или предиспозицијама.

V ПРИМЈЕНА МЈЕРА ЗА ЗАШТИТУ СВЈЕДОКА

Члан 17.

Обезбјеђење сигурности свједока

1. Судска полиција проводи активности обезбјеђивања сигурног доласка заштићеног свједока од и до мјеста боравка, као и осигурање просторија у којима се одвија саслушање.
2. Директор судске полиције Републике Српске може тражити помоћ других агенција за спровођење закона у сврху извршења горе наведених активности, као и било које неопходне активности за обезбјеђење и сигурност свједока.

Члан 18.

Технички уређаји и аудио/видео опрема

1. У циљу обезбјеђења сигурности угрожених свједока и свједока под пријетњом као и одговарајуће примјене мјера за заштиту свједока, суд треба да слиједи принципе које је усвојио Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине под називом "Стандарди у провођењу мјера заштите свједока пред судовима БиХ".

VI ВОЂЕЊЕ И АРХИВИРАЊЕ СПИСА КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ЗАШТИЋЕНЕ СВЈЕДОКЕ

Члан 19.

Поступање са документима који се односе на заштићене свједоке

1. Сви записи и судски документи који се односе на саслушање заштићеног свједока (члан 14. Закона о заштити свједока РС), на одлуку о повјерљивости личних података свједока (члан 12. Закона о заштити свједока РС) и на сваку одлуку која одобрава анонимност свједоку (члан 13. Закона о заштити свједока РС) сматрају се заштићеним подацима. Податке ће у посебном регистру запечатити и чувати шеф писарне и одложити у сеф суда.
2. Предсједник суда треба осигурати да се сви заштићени подаци чувају на сигурном и безбједном мјесту. Предсједник суда треба успоставити интерна правила за праћење сваког узимања и враћања запечаћене коверте са записницима о саслушању на сигурно мјесто.
3. Повјерљиви подаци могу бити достављени само предсједнику вијећа или судији појединцу, или предсједнику апелационог вијећа. Када се заштићени подаци враћају на сигурно мјесто, одређено од стране суда,

коверта се опет запечати и на њу се ставља потпис са назнаком датума читања.

4. Приступ повјерљивим подацима имају искључиво посебно овлаштени судски службеници, под условима прописаним законима и подзаконским актима. Свако кориштење заштићених података подлијеже давању изјаве о повјерљивости.

5. Размотривши сва питања која се односе на заштиту свједока, суд може наредити откривање заштићених података када више не постоје разлози за њихову повјерљивост.

VII ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 20.

Завршне одредбе

1. Овај Пословник ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у Службеном гласнику Републике Српске.
2. Након ступања на снагу овог Пословника судови ће донијети интерна правила у складу са одредбом члана 10. став 8. и члана 19. став 2. овог Пословника.
3. Ступањем на снагу овог Пословника, престаје да важи Пословник о раду за спровођење Закона о заштити свједока у кривичном потупку (Службени гласник РС 102/04).

Број: 118-0-Сул-13-000 270
Бањалука, 15.7.2013. године

ПРЕДСЈЕДНИК

Желимир Барић

Овај Пословник је објављен у Службеном гласнику Републике Српске - Број 64 дана,
30.07.2013.